

Степан ВОВКАНИЧ

СТРАТЕГІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕЇ В ФОРМУВАННІ ІДЕОЛОГІЧНИХ ЗАСАД ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ

На основі аналізу загроз державотворчим процесам в Україні, збереженню її національної ідентичності вперше пропонується ввести складові української ідеї в ранг стратегем соціально-економічного розвитку держави, систем її національної безпеки та колективного євроатлантичного захисту.

Ключові слова: українська національна ідея (УНІ), ідеологічні засади, стратегема розвитку, національна ідентичність, українськість, інформаційна війна.

Наприкінці цього 2014 р. у Львівській міській Раді відбувся круглий стіл «Ідеологічні засади національної безпеки в умовах російської агресії». В організації форуму та у виступах із зазначеної проблематики активну участь взяли співробітники Інституту регіональних досліджень НАН України [2]. Ключовими напрямками обговорення стали не лише драматичні події останнього часу в Україні, які нині загрожують її національній безпеці, а й історичні передмови, зокрема традиційне коріння загарбницько-імперських інтересів Росії, що як рецидив відновилися в її анексії Криму та втіленні сучасної ідеології «русского мира» у війні проти суверенної України, власне, її українськості, а відтак — як небезпека для всієї Європи і загроза світовому порядку.

З огляду на це, форум зазначив, що чинна влада в Україні без належної уваги до ідеологічних засад державотворення в загрозованих умовах, без чітко сформульованої національної ідеї як **стратегем** (програми) дій в рамках «Стратегії-2020», без удосконалення регіональної політики в системі факторів розвитку вітчизняної економіки, реалізації її євроінтеграційних векторів та приєднання до колективних систем міжнародної оборони, не зможе підняти на належний рівень ні патріотично-виховну роботу серед активної молоді, в т. ч. шкільної та студентської, ні серед спільноти у цілому; ні зберегти національну ідентичність та уникнути асиміляційних негативів зросійщення, а, головне, гарантувати безпеку держави за умов реваншистських затяжних намірів агресивно-шовіністичного сусіда, що сам себе позбавив статусу нашого стратегічного партнера.

Стратегія розвитку України повинна передбачати побудову національного, духовно-інтелектуального, демократичного, культурно-багатого, креативно-інформаційного **модерного суспільства** з активними горизонтальними і вертикальними зв'язками, інноваційно-динамічною системою вітчизняної освіти, науки, економіки тощо. Ця стратегія має забезпечити українському народові соборність як нації, а окремій особистості як громадянину — зберегти національну ідентичність, надати умови і можливості для всебічної самореалізації, соціалізації та досягнення гідного рівня життя, безпеки, охорони здоров'я, відпочинку тощо. За період Незалежності чинні українські уряди певною мірою, точніше, за залишковим принципом, займалися розвитком науки, освіти, культури, медицини, охорони фізичного здоров'я населення та іншими сферами, які традиційно вхо-

дять, власне, в сферу т. зв. сьогоднішньої **гуманітарної політики**.

Парадокс, але Україна досі не має цілісної концепції гуманітарної політики. Що більше, ні ця, як до речі, жодна інша її політика, ніколи не охоплювали **ідеологічний спектр державотворення**: якість інформаційного простору, патріотичність інформаційного контенту, розвиток і захист українськості на нашій — не своїй землі, національну гордість і соціальну психологію корінного народу, що дав назву державі в центрі Європи. Зокрема його небажання прогинатися перед асимілятором, природне право мати свою «рідну хату», в якій «правда, й сила, і воля», де важливу роль відіграватиме аксіологія вибору вектора євроінтеграції як реалізації нашого природного стану, де воістину буде безпечно втілити, нарешті, семантику національної ідеї та заборонено постімперську антиукраїнську семіотику пам'ятників, назв міст, вулиць тощо. **Ідеологічна державна доктрина** Україна випала із її політики, з комплексу її освітньо-просвітніх, інформаційно-мовних, соціально-економічних, екологічних, безпекових та інших життєво необхідних державотворчих завдань, викликів і адекватних заходів.

Водночас, саме зловмисна фетишизація ролі окремих регіонів, злочинний недогляд урядом Партії регіонів названих факторів загальнонаціональної безпеки прискорив інформаційну інфільтрацію, а відтак — військову інтервенцію Росії зі всіма трагічними наслідками для України, її духовного і національного відродження. Що більше, спекулятивне ототожнення регіоналізації з децентралізацією управління та підвищенням ролі місцевого самоуправління призвело до того, що Україна не тільки не має ідеологічної платформи державотворення, а й ідеологічних загальноукраїнських партій. У нас, окрім крайніх лівих (комуністів — не українських, а п'ятиколонних) і правих (на взір «Свободи») — політичні клуби під однойменними орудями регіональних лідерів, які часто очолюють олігархічні клани, а не партії класично-традиційного ідеологічного забарвлення (християнські демократи, ліберали тощо), відповідно до світового спектру державотворчих стратегій. Цим також в інформаційні війни, як і протиставленням російськомовних регіонів україномовним, більш і менш промислово-розвиненим, — скористалися зрадники національної ідеї та політтехнологи неприятеля.

Дедалі стає очевиднішим, що не мова і не промисловий потенціал регіонів, а боязнь та неприязнь до зростання України як суб'єкта самостійного розвитку, духовного відродження українськості, вибору євро-інтеграційного вектора, врешті, до реалізації національної ідеї, позначають нині на карті України лінії фронту нав'язаної Росією її війни.

Агресія Росії **актуалізувала** потребу опрацювання **ідеологічних засад державотворення і становлення нації**, які ґрунтувалися б на сучасних, чітко визначених, складових **національної ідеї** в системі **соціогуманістичної парадигми** як світової матриці нових **міжнародних** відносин, які мають відповідну юрисдикцію та достатній євроатлантичний захист. У цих відносинах центральне місце займатимуть стратегічні візії соціально-економічного, духовно-інтелектуального, етнокультурного розвитку і безпеки кожної держави (нації) незалежно від її міжнародного статусу, економічного потенціалу, військової та іншої потуги. Соціогуманістичність відносин акумулюватиметься, насамперед, в акцентуації захисту міжнародним співтовариством **ослаблених** народів та народностей, в забезпеченні вільного формування їхнього національного економічного, культурного, інформаційного та іншого просторів, в ренесансі та розвиткові національної ідентичності, припинення ведення сильними світу цього проти них інформаційних війн, передавання щодо них неправдивої і дискримінаційної інформації, усунення загарбницьких зазіхань на їхні землі, недопущення анексії територій, застосування постімперської споживацької психології щодо їх інтелектуальних ресурсів, корупції, злочинства та інших форм девіальної поведінки. Все це в ніякому разі не повинно виходити поза межі духовно-моральних правил міжнародних взаємин, дотримання світового порядку, поваги загальнолюдських **цінностей** та використання інсайдерських цивілізаційних здобутків людства для прогресу. **Суспільні трансформації**, в т. ч. і економічні, власне, починаються зі **змін цінностей**, спричинених впливом на світогляд та орієнтації людей лідерської інформації, отриманими правдивими знаннями та виходом із регіональної внутрішньої ізоляції й зони зовнішніх ворожих зомбувань.

Отже, вкрай потрібна **нова соціогуманістична стратегія паритетного розвитку нації і людини** як науково-прикладна основа для: а) розробки ефек-

тивного **ідеологічного інструментарію** зміни (трансформації) суспільної свідомості, консолідації та «зшиття» нації в духовному, світоглядно-націєцентричному та екзистенційно-безпековому світовому сенсі; б) створення концепції нової **добри** міжнародних відносинах, які були побудовані на стратегії **свободи і безпеки** вибору шляхів інтеграції, комунікації та спілкування; в) заборони дискримінації людей за регіонами, розмивання їх національної ідентичності, інформаційних війн для інфільтрації в чужі простори неправди, ідей постімперського неореваншу, зомбування і протиставлення народів і народностей, розпалювання між ними ненависті, ксенофобії та воєнних чи інших конфліктів, особливо як предтеч кровопролиття і загроз світовому порядку.

Стратегіями соціогуманістичної концепції, будучи суголосними з світовим контекстом і загальнолюдськими цінностями, **комплексно** охоплюватимуть (мають охоплювати) знаннево-освітній, мовно-культурний, духовно-інтелектуальний, морально-ідеологічний вектори життєдіяльності справді української держави в національно-патріотичному, інтеграційному та цивілізаційному вимірах. Іншими словами, вельми на часі є новий **соціогуманістичний підхід до буття людини і нації, українськість, екзистенція** яких віками пригнічувалася, а нині переживають загрозу своєму подальшому духовному ренесансу, державному розвитку не тільки через гарячу кроваву, а й інформаційну, енергетичну та інші постімперські війни, анексії території, нав'язування ідеології «російського мира» як новітньої доктрини сусіда-загарбника, що відчув себе всесильним світу цього. Отож, у творенні Нової України та вибору європейського вектора інтеграції відбулися кардинальні зміни, які вимагають глибокого і всебічного розгляду всіх сегментів національної і світової безпеки, що загострилася в умовах затяжної агресії Росії, її загарбницької, агресивно-кровавої та асиміляційної політики — традиційно самодержавної за формою та антиукраїнської за суттю. Тобто політики тоталітарно-автократичної, недемократичної, скерованої не на установалення **сталих** добросусідських і міжнародних відносин, а на перманентні загарбницькі війни, в т.ч. такі, що спричиняли в минулому довготривалі трагедії світового виміру — Першу та Другу світові війни.

З нападом агресора на Україну природно першочерговими стають стратегія і тактика її захисту. Ми

їх не мали, бо не чекали удару в спину від «старшого» брата. У цьому контексті відразу зазначимо принаймні **три** важливі рефлексії, які соціальні науки, в т.ч. економіка, політологія, націологія не повинні омінати. **По-перше**, війну на сході України маймо сміливість називати «російсько-українською». Ця підступна війна, несподівано для України розпочата, справді стала всенародною і вітчизняною в боротьбі проти Росії, — неждано згуртувала українську націю. Рівно ж — скинула маску вічної «братерської любові» російських імперій до українців, а пролиту нині їхню кров наші нащадки навіть при їх великому бажанні заледве чи зможуть пробачити. Водночас, ми, сучасники, ще не усвідомили, що розгул «братнього» лицемірства, фарисейства та замилювання очей світові почався не тепер, — не з гібридної війни як «схрещення» сучасних тактичних **методів і засобів** її ведення (зелених чоловічків, чеченців, сепаратистів зі стертими номерами російських «градів», «буків», масмедійної брехні тощо). Однак, саме на це, шкода, нині фокусується основна увага громадськості, залишаючи на маргінесі глибинні процеси, а саме: **спадковість** історичних українофобій роздвоєного мутанта (від колишнього царського до нинішнього), які мають **спільну російсько-імперську генезу**, що не раз була причиною кровавих ран на тілі українства.

Реалії російських українофобій почалися з різанини Меншиковим українців Батурина, знищення Катериною другою Запорізької вольниці, творення кровавою імператрицею Новоросії, з більшовиків-організаторів Донецько-Криворізької та інших республік в період боротьби з УНР та аж до сьогоденної анексії Путіним Криму, насадження «народних» республік в Донецьку, Луганську чи деінде. Несправедливість, неоімперські зазіхання та кров невинно убієнних рясно тягнуться із загарбницьких претензій ненаситного імперського мутанта-орла з роздвоєною головою, що спричинило роздвоєну психіку ординця, який у вічному пошуку здобичі. Це алегорично акумулював ще Крилов у цинічних звинуваченнях вічно голодного Вовка до невинно-наївних: «Ты виноват уж тем, что мне хочется кушать!».

Отже, не йдеться про широко розповсюджену в Європі філософію Достоєвського, що, мов, кара за злочин — невідворотна. Росія менше, ніж світ, поважає Достоєвського. Тому вона не скоро вибачить-

ся перед Україною, а без каяття немає ні духовного переродження, ні прощення, ні миру. Для Росії далі характерна теза агресора, в основі якої — цинічно звинуватити у всьому того, кого хочеться «з'їсти». Йдеться про **винуватість без вини** як абсолют впевненості нападника у відсутності **кари** за **злочин** з причин будітмо права сильного заново «творити» будь-якими методами і засобами свій імперський «русский мир» за власною схиленою уявою; про цинічне самочинство загарбника та самовпевненість у безкарності за його злочини. Адже ніхто рішуче не заперечив неоросійство. Історія повторюється: великороси (знайоме — *Übermenschen*) будітмо будують, на їхній великодержавно-розбійницький розсуд, — Новоросію, анексуючи не землі України, а малоросів, татар (*Untermenschen*), наперед зловмисно ослаблених і принижених. Звісно, для швидшого ослаблення цілого його краще попередньо ділити, підтримувати його регіональну політику, в т. ч. і економічну, а відтак — налаштувати на війну проти цілого та з-за кущів цю війну розпалювати, спостерігаючи, як ллється кров.

По-друге, анексія Криму, бої на сході України свідчать, що не лише українство, а і людство знову стикнулися з цинічним **рашизмом** як сучасним проявом агресивного російського **фашизму**, який почався далеко до **італійського**. Військова ескалація, переслідування татар, українців дедалі більше переконують про наступ **нацизму** як **нової форми державно-церковної, будітмо всеслов'янської ідеології «русского мира»**. Ба більше, якщо Путін веде терористичну війну танками і «калашами», то поперед них цей «мір» воює духовно-інформаційно за свідомість, інтелект і душі людей. Він добре усвідомлює, що природа коренів слів «свідомість», «совість» — спільно-інформаційна (відомість, вість). І якими цінностями він начинить душі, такими будуть великодержавна свідомість і совість нинішніх та прийдешніх шовіністичних московитів щодо «подавляючої підтримки» Путіна у війні з Україною чи з будь-ким «ненашенським», якого треба задля панування великоросів поневолити, зросійщити, асимілювати, а, якщо не здається, то знищити. Отож, показники такої підтримки, в т. ч. анексії Криму як новітньому терористичного експерименту «русского мира», закладені ще предками московитів, які у свій час також анексували Київську метрополію Поміс-

ної церкви, украли наше ім'я, вигадали Новоросію, сфабрикували ідеологічно-панівний статус старшого (?) брата, а нині кичаться канонічністю московської церкви, її одержавленою метрополією та третеримством. Це все сучасне оковамилювання агресивності Росії перед світом і не більше.

По-третє, нині **небезпека** з Москви загрожує не лише Україні, а і **світовому порядку** та **міжнародному праву** взагалі. Основні фактори цивілізаційного порядку — це не тільки ринкова економіка, матеріальний добробут, а й верховенство права, культурні цінності, розумна організація, професіоналізм, гуманізм, правдива інформація задля вільного руху, життя, безпеки і прогресу. Йдеться не про **ціни**, не про **товар**, а про **цінності, свободи, знання, інформацію** як соціальні **блага** вільного цивілізованого світу. Проте, лише українці виявилися готовими воювати за ці цінності. І це відбулося всупереч тому, що автократичний Кремль стовідсотково по-азіатському використовує і використовував **інформаційну** війну для зловмисного маніпулювання свідомістю довірливих через «дези» дорого оплачених мас-медій, потужно і цілеспрямовано обдурюючи світ, тотально обстрілюючи Київ, українство та його Батьківщину назагал. За цієї ситуації в українців логічно виникає запитання: якби жив академік Сахаров, то чи він теж з «подавляючим большинством», в тому числі з так званою інтелігенцією Росії, уподібнився б очманілим «жилиновцям», і підтримав би агресію Путіна проти України?! Мабуть, ні! Але, на жаль, сахаровців мало.

Це змушує шукати **систему координат** національної безпеки України на **мапі світу**, оголосити внутрішню і міжнародну **інтелектуальну мобілізацію** для локалізації сучасних небезпечних викликів людству, зокрема такого важливого духовно-інформаційного елемента в **надбудові** держави як **ідеологічне її забезпечення**. **Духовно-інтелектуальні еліти нації** саме зараз мали б звернути увагу вітчизняного загалу і світової громадськості на небезпеку імперсько-загарбницької ідеології Росії, котра, як у свій час нацистська **брехня**, вкидається Росією в світовий **інформаційний простір** для оправдання судетської долі Криму, звільнення «унижених» Київською хунтою великоросів, збиття «посланцями» Росії цивільного малайзійського літака з дітьми на сході України, нахабного прориву через кордони суверенної країни в супереч міжнародному праву

«гуманітарних конвоїв» тощо. Допомогти політикам світу активніше реагувати на брязкіт новою зброєю постімперського неофюрера, зрозуміти, що українці, програючи **інформаційну війну**, програють все: мову, освіту, культуру, молодь, економіку, армію, вибори, територію, врешті, національну ідентичність і майбутнє. Навіть не зможемо показати наскільки **провокаційним** є шантаж Путіна щодо 10-ти денного взяття Києва, введенням військ в країни НАТО, навіювання ним страху нових воєн як предтеч трьох світових. Висвітити **ницість** Путіна як політика-на, який, святкуючи анексію Криму, не проронив ані слова **каяття** за депортацію його попередниками корінного **кримськотатарського** народу, що тільки завдяки **Незалежності** України зміг повернутися на рідну землю. Хоча б заради об'єктивності згадав зобов'язання країн світу, в т. ч. і Росії захистити згідно з **Будапештським меморандумом** цілісність і суверенітет безядерної буцімто братньої України.

Отже, в інформаційній війні ми, українці, не повинні програвати в черговій боротьбі рашизму проти нашої національної ідеї, а **більше ніж хто**, маємо повне право й можемо з найвищою вірогідністю попередити світ про **низку вельми небезпечних** речей, які не відразу є очевидними. **По-перше**, після короткого затишшя нам знову нав'язали війну не так гібридну, як загарбницьку з великою **традицією зловісної тягlosti (спадковості)** російських імперій, незалежно, чи то вони були царськими, білими, червоними, православними чи атеїстичними. Вони — одвічно агресивні, особливо щодо України, кроваво-ненаситні до її еліт, нищення мови, визвольних волелюбних ідей та цинічно-брехливі перед нею та світом. **По-друге**, Україні історія витягла жеребок **прорватися** з новими **смыслами** визвольної боротьби на **світові** простори за умов дефіциту традицій звільнення народів і народностей з-під неослабного багатовікового ярма російських імперій. Фінляндія, Польща чи Прибалтійські республіки — не рахуються. Їм пощастило, їх оминуло жахіття **довготривалого зростіщеня**, в них не встигли розвинутися вороги Незалежності — орденоносні манкурти, ностальгійні п'ятиколонники. Тому їхній досвід — надто ексклюзивний, він не вимагає **дерадянізації** людини, нації.

І, нарешті, **третє**, чи не **найголовніше**. Путін найбільше боїться волелюбного українського **Майдану**, аби він не набув широкої **соціалізації** в Росії, а по-

стімперська дерадянізація «совецкого человека» не заблукала в простори республік колишнього СРСР та не **деімперіалізувала** основну спадкоємницю світового зла — нинішню Російську Федерацію. Отже, вчепилася зубами в Україну та їх не розчіплює, бо знає: без Київської Русі, Помісної церкви, без України немає імперії, немає її методологічно-ідеологічної основи, історичного підґрунтя. Реваншисти воюють не проти «бандеровців» і не за «обижених русскоязычников». **Що** більше, не за «возврат» легитимності Януковичу, не за підвищення самостійності та суб'єктності Києва, а, навпаки, — за перетворення його в колоніальний об'єкт та девальвацію історичних «Золотих воріт» як індикатора вільної комунікації суверенної України зі зовнішнім вільним світом. Тобто побороють Майдан як вираз українського вільного духу, що еволюціонував і вибухнув Революцією Гідності, несучи світові нові смисли і сенси буття, не притаманні, що більше, — ворожі шовіністичній ідеології «русского мира» та його імперським світським та церковним adeptам. Нарешті, українські протести проти російського свавілля, бунти і повстання проти більшовицьких знуцань увінчалися перемогою Революції та Ідеї нації.

Сьогодні рашизм, обдурюючи світ фальшем миролюбства, прикриваючись старою фразеологією інтернаціоналізму, захисника людства (найперше, ясна річ, себе) від гегемонних «происков» США та ховаючись за новітні телекартинки своїх буцімто гуманітарних конвоїв, підтримує озброєних ним найманців — вбивць люду української ідеї, яка, маючи складну історичну тягlostь, все-таки живе і перемагає наперекір ворогам. Незалежно від поглядів і підходів до формування УНІ нація повинна об'єднатися і консолідуватися навколо визнання того, що історично процес виникнення, становлення та поширення української ідеї проліг від демократичної Конституції Пилипа Орлика, Кирило-Мефодіївського соціального гасла «країна без холопа і пана» через Міхновське усвідомлення України як національної самостійної держави, боротьбу УНР, її злуку з ЗУНР та визвольно-бойовий клич УПА «здобути або вмерти» за неї до сьогоднішніх пошуків і розробки євро-інтеграційної стратегії розвитку нашої країни в системі модерних світових держав та досягнень їх життєвих стандартів. Упродовж цього тривалого і складного періоду на історичний генезис

складових УНІ, як і на будь-який генезис інших суспільних напрямних, впливали та впливатимуть спадковість і новаторство, еволюційність і революційність майданів, зовнішні і внутрішні фактори, суперечні інтереси і світогляди, зрештою, запекла і кровава боротьба за них.

Національна ідея — це **основа ідеології державотворення**, це своєрідний комплекс вірувань і духовне кредо народу, квінтесенція патріотичних почувань, національного світобачення та усвідомлення державної незалежності, суверенності її інтересів; це концепт-конструкт духовно-інтелектуального потенціалу нації — тобто людей-державотворців і співгромадян, які спираючись на минуле, мобілізують творчі сили та здобутки сучасні і майбутні, на становлення і консолідацію українського народу як єдиної політико-етнічної спільноти і цілісної одиниці світового співтовариства, що наближає національний ідеал до найвищих досягнень людства в різних сферах розумної його життєдіяльності на шляху прогресу і добробуту.

Реалізація інноваційної, інформаційно-просторової моделі розбудови національної держави, її євроінтеграційних намірів та розробка належної соціогуманістичної стратегії розвитку диктують потребу опрацювати систему ідеологічного забезпечення державотворення, яка ґрунтуватиметься на загальноукраїнських інтересах, акумульованими такими пріоритетами української національної ідеї (УНІ) — **Україна: соборна, українська, гідна людини, нації та людства**. Визначаючи пріоритети стратегічної Ідеї України, наголосимо, що:

- **соборна** — це не лише географічні, територіально-просторові атрибути, а соборна **здатність** нації разом ефективно **творити українську державу** за допомогою **консолідації** сил усіх громадян, що в Україні та поза її межами проживають; це — духовна **єдність** народу на своїй землі. Лише таке розуміння соборності допоможе сформувати єдиний національний економічний, мовно-інформаційний, культурний, релігійний та інші простори, аби допомогти всім українцям, незалежно від місця проживання, усвідомити себе **соборною державо-центричною нацією**. Це особливо важливо для формування українського соціуму **як спільноти**, в якій діють **доцентрові** (соборні) і **відцентрові** (регіональні, українофобські) **сили і поля впливу**. Отже, соборність —

це не лише інтеграція економік регіонів, а й консолідація народу на рівні патріотичних, духовних і морально-психологічних характеристик, внутрішньо притаманних людині, її свідомості та ментальності. Феномен соборності України — це її цілісність і керованість, націє-центричність цінностей та євро-інтеграційність векторів прориву на світові простори, а не ідеологеми розриву і поділу населення на сорти, регіони і ринки збуту продукції, перманенті з'ясування: хто кого кормит? Насамперед, — це **національно-свідома синергійність** діянь людей як ознака організованої спільноти, як духовно-інтелектуальна **соціетальна** «молекула», яку не можна розривати без втрати її **якісних націє-центричних** характеристик, як не можна їх зберегти, не розв'язавши **проблем** культурно-інформаційного середовища та простору. У ракурсі соборності нового значення набуває **реінтеграція** тимчасово окупованих територій, їх **рекультрегіоналізація і адаптація** воюючих сторін. Україна сьогодні не є соборною територіально, але соборною духовно в боротьбі з агресором. Це свідчить про те, що тест на соборність є випробуванням на цілісність території та сформованість нації. І можна лише пошкодувати, що **регіональна політика держави** не була своєчасно введена в **стратегію соборності** ні на науковому, ні на урядову рівнях;

- **українська** — відкидає підкинута шовіністичне гасло «Україна лише для етнічних українців», але не реальну констатацію, що найважче українцям в Україні. Йдеться про формування нових стереотипів, які позиціонували б Україну у свідомості усього соціуму держави як «рідну хату», як дім нації, який слід розбудовувати на спільних духовних цінностях, патріотичних почуваннях, інтелектуальних та культурних кодах та ідеалах українського народу, на притаманних йому традиціях, нормах і правилах поведінки, на інноваційних засадах модернізації національної економіки та політики держави відповідно до нових завдань, економічних укладів, національних інтересів і сучасних викликів. Крім цього, цей пріоритет визначає необхідність збереження українськості, використання нових чинників національної ідентичності, що вирізняють український народ як окреме самодостатнє утворення, яке має всі ознаки нації: власну землю, питому мову та своє європейське світобачення, лише йому притаманне, яке у глобальному вимірі —

гідне поваги серед світової мозаїки культур. Аби зберегти свою автентичність, українцям нікуди виїжджати, вони вдома, на обітованій землі, в Європі й європейській — їхній **природний** стан. Не їх вина, що шовіністичні великороси нав'язали війну українцям не лише за землю, а і збереження національної ідентичності, за інформаційний простір. Вихід з війни ідентичностей знаходиться в проведенні нової соціогуманістичної політики захисту і людини, і нації, євро-інтеграційній орієнтації їх проводу, стратегізації духовного відродження українськості та створення для цього належного простору (середовища), адекватного світовим стандартам;

• **гідна людини, нації і людства** — передбачає створення належних соціально-економічних, екологічних умов окремій особистості шляхом не лише піднесення рівня матеріального добробуту, європейських стандартів життя (до яких нація поки що не «дотягує»), але і духовних, ментальних можливостей самореалізації, спілкування, національно-творчого середовища, яке поза «рамами нації», за Франком, поза національною ідеологією ні створити, ні зберегти — неможливо. Складові високої ідеї нації, що ослаблена імперським етно-інтелектогеноцидом, повинні нести не лише всі компоненти ковітального розвитку для досягнення європейських стандартів життя, а й мати певні пріоритети для свого духовно-культурного, національного відродження через соціогуманістичне ставлення до ослабленої нації, червонокнижний захист її мови, культури, інформаційного простору, гуманно допомогти усунути антиукраїнську імперську семіотику, телепропаганду тощо. Ми не станемо вільними без **очищення** нашого інформаційного простору від постімперської російської брехні, зомбування і совдепії, з одного боку. З іншого, — маємо твердо усвідомити, що не може бути **вільною людини** допоки **підневільною є її нація**. Українські майдани довели, що не можна розривати гідність, свободу людини та нації, а їхні цінності від європейських і загальнолюдських. Революція гідності вимагає розбудови гідної у цивілізованому вимірі української держави.

В Україні соборність, українськість, гідність слід ввести в ранг **стратегем розвитку** нації та досліджувати в комплексі зі особливостями її життя **«на межі»**, що зумовлює транзитність країни в контексті сучасних інтеграцій, медіаторства і зростання цих

феноменів за умов глобалізації та насушною потребою зупинити подальший наступ агресора-сусіда на національні цінності. Йдеться про транзитність не тільки і не стільки як транспортно-просторову, прикордонну чи транснаціональну реальність, скільки соціально-психологічну, духовно-інтелектуальну, ментальну, ідеологічно-світоглядну, національно-патріотичну характеристику життєдіяльності українського народу на «стику» різних навколишніх культур, релігій, військових блоків, економічних і оборонно-політичних союзів, інноваційно-високотехнологічної та мобілізаційно-сировинної моделі розвитку економіки. Тобто мова про толерантне виживання на межі розмаїття звукових, інформаційних просторів, дій економічних і неекономічних чинників, де будь-який із названих і не названих з їхньої множини може стати мультиплікатором суспільного розвитку України. Власне, це актуалізує **аксіологію** вибору вектора інтеграції як архіважливий фактор **буття** української нації, її **екзистенції**. У ХХІ нібито вже зрозуміло: будь-які міжнародні союзи повинні насамперед утворюватися на основі культурних, духовно-моральних, освітньо-інтелектуальних національних **цінностей**, що збагачують і збагачуються самі загальнолюдськими здобутками, а не асимілюють самодостатні народи і народності. Тому розглядаймо і регіональну політику, і національну економіку в системі **нацбезпеки**, захисту **українськості**, гарантування умов для **бінарного** розвитку і **людини, і нації** серед світового розмаїття культур, мов, економік тощо. Надання складовим УНІ статусу стратегем розвитку України дозволить задіяти не лише згаданий механізм рекультрегіналізації, а і запозичити з практики ЄС низку інших **принципи** партнерства — конвергенції, субсидіарності, компліментарності та інші.

Все це вимагає **міждисциплінарного** підходу до ідеології державотворення в Україні та в кожному її регіоні. Над її сучасною візією мають працювати економісти, політологи, націологи, етнологи, юристи, соціологи, соціальні психологи — теоретики і практики, урядовці і громадськість. УНІ нині повинна стати наріжним каменем і цементуючим чинником у соціогуманістичному фундаменті його державо-націотворення, і виступати, як мінімум, у триєдиному європейському форматі — «Україна: соборна, українська, гідна людини, нації та людства», — який

широко соціалізується, а відтак глибоко усвідомлюється на суспільному, груповому та особистісному рівнях. Формат «три складові на три рівні» — основа концепту системи ідеологічного забезпечення державотворення українського народу, виконання його євро-інтеграційних устремлень та досягнення **національної безпеки** України для нас, живих, а, головне, — ще нерождених. УНІ — це не тільки концентрований вираз національних інтересів та патріотичних почуттів українців, а також стратегема як програма консолідації дій нації щодо пріоритетного використання інтелектуально-інноваційних чинників творення модерної національної держави, захисту національних цінностей, побудови інформаційного, громадянського суспільства, збереження генофонду українського народу, його високої креативності та вільної інтеграції в таке ж вільне і розвинене міжнародне співтовариство.

З огляду на це, нами недаремне виділено Малу національну ідею — «Знання, інформація і рух (чин, дія)» як частину Великої стратегічної національної ідеї, точніше як **тактичний** її інструмент. Це означає, що в доданій вартості вітчизняної продукції мають переважати інноваційно-інформаційні, наукомісткі складові. Це, своєю чергою, підтверджує стратегічну важливість чотирьох «і» для розвитку країни: інформація, інтелект, інновації, інвестиції. Власне, Мала ідея за умов глобалізації спрямовує продуцентів лідерської (інсайдерської) інтелектуальної власності, творчу енергію наукової молоді на: інтенсивне використання нових знань, досягнень науки, інтелектуально-інноваційних чинників створення модерної національної держави, економіки знань, збільшення інвестицій у розвиток людини, її культури та інтелектуального капіталу; побудову інформаційного, громадянського й правового суспільства, збереження генофонду українського народу, тягlosti його розвитку в плані безперервного досягнення високої освіченості, креативності, духовності та моралі; зрештою, пізнання навколишнього світу, зменшення його ентропії та небезпек — внутрішніх і зовнішніх. Окрім названої вище Малої ідеї, можуть актуалізуватися інші тактичні гасла (ідеї) як робочі інструментарії втілення складових Великої відповідно до викликів часу, проведення реформ, суспільних трансформацій, викликів тощо. Їх може бути кілька. В українському соціумі не тільки зараз актуалізува-

лося гасло часів зародження в Західній Україні кооперативного руху: «Свій до свого по своє», «Наші гроші — в руки своїх», а і трансформувалися і набули нових інформаційних забарвлень і всеукраїнських масштабів низка новітніх — «Не купуймо, не дивімося російське!», «Все для фронту», «Слава Україні — героям слава!» тощо.

Проте, Україна не може прокидатися лише під час чергових чи дострокових **виборів** та від **вибухів** агресивного сусіда думати про національну ідею. **Так далі жити не можна!** Потрібні стаєри, а не бігуни на короткі виборчі дистанції; керівники-мислителі, що бачать націю в триєдиному Шевченковому вимірі: минуле, сучасне і ще ненарожене майбутнє. Керівник, що не є подвижником УНІ, — не державотворець і не будівничий українського Ідеалу. Ми повинні опрацювати довгострокову **систему ідеологічного духовно-інтелектуального супроводу державотворення в Україні** за умов потенційних **викликів і загроз**. Шкода, але, даруйте, в «Стратегії-2020» розвитку України **ідеологічна** концепція розмита. Надія, мабуть, як і колись, на регіони. Однак, регіональні лідери більше сил вкладають в крик і п'яра; їх ніколи не вистачало і не вистачає на серйозний розгляд ідеологій державотворення в Україні, на панукраїнські проекти безпеки по всьому **периметру** пограниччя. В оцінюванні агресії Росії проти України — пограниччя виявилось, на жаль, строка-тим, особливо керівники деяких держав. Це зайвий раз свідчить, що УНІ має розглядатися комплексно як у всеукраїнському, так і в загальносвітовому контекстах, насамперед, в плані безпеки території та захисту цінностей народу.

Отже, побудова Стратегії розвитку Нової України на засадах сучасних складових УНІ як стратегем розвитку передбачає, найперше, аналіз існуючої ситуації у державі, виявлення ключових загроз та протиріч, що не дозволяють запровадити таку ідеологічну основу державотворення та єдності народу вже сьогодні. Зокрема, визначальним має бути питання щодо національної держави титульного народу, його економіки, єдиної державної мови, державних символів, неасиміляційних орієнтирів інтеграції, квітального відродження. Отож існує проблема створення **середовища**, адекватного для розвитку людини і нації. Необхідно оцінити геополітичні та геокультурні загрози українській нації. Зокрема,

такі, як-то: галопуюча асиміляція етнічних культур в окремих регіонах країни; наголоси на сепаратизмі, федералізмі окремих областей України; нівелювання та дискредитація традиційних українських цінностей, історичної пам'яті, національної семіотики, героїв, подвижників УНІ; депопуляризація української культури, літератури, книговидавництва, музики, кінематографу у внутрішньому інформаційному просторі країни та за її межами. Тобто припинення наїзду постімперського катка формату «Три-Д»: десуверенізація, десоборнізація та декомпозиціонування України у цілому.

У цьому контексті потрібно в «Стратегії-2020» розвитку України передбачити перспективу визначення, пропагування та захист цінностей УНІ, довготермінову програму їх втілення в життя усіма будівничими Нової України, передбачивши:

- визначення єдиних ідеологічних пріоритетів розвитку держави, які стали б підґрунтям націєдержавотворення та стимулятором імунітету проти маніпулювання свідомістю українців, особливо щодо зловмисного загострення сусідом у них хронічного синдрому типу Три-Д (дезінформації, денационалізації, дезінтеграції) для ослаблення, розпаду їхньої держави, зменшення націє-центричності та герметичності народу;

- захист інформаційного простору та використання для пропагування націє-творчих ідей, націє-центричних культурних цінностей, історичних традицій, народних звичаїв, обрядів тощо. Нинішня переважна більшість ЗМІ України передають інформаційний контент російською мовою. Україномовні канали не отримують достатньої кількості частот. Отже, привчають населення до неукраїнського культурно-інтелектуального продукту, активізуючи русифікацію і так русифікованого Східного та Південного регіонів, доросійщуючи Україну у цілому. Це деструктивно впливає на національні почуття, виховання патріотизму та духовне єднання українського народу, посилює його соціально-психологічну дисгармонію, феномен тотальної недовіри, нівелюючи у такий спосіб соціальний **капітал як довіру** спільноти до уряду, ідеології реформ, банків, партій, армії, інших інституцій держави;

- формування нової єдиної системи цінностей українців, яка дозволила б об'єднатися в єдину націю (державної мови, нових зразків української лі-

тератури, музики, кінематографу, театру тощо, а також духовних цінностей щодо творення єдиної Помісної Української церкви як консолідуючого загальнонаціонального феномена) та дозволила б пересічному громадянину ототожнюватися і самоідентифікуватися з нею, її героями, а не з чужою пропагандою боїв в Чечні, Афганістані, телесеріали про «ментів» та їхню боротьбу з різними суб'єктами асоціальної поведінки та іншого віросповідання;

- всебічний розвиток творчої особистості, удосконалення систем вітчизняної освіти, науки, постінформаційної економіки, впровадження інновацій, нанотехнологій, підвищення громадської активності, формування нової української національної еліти, яка стала б для народу, особливо молоді, прикладом для наслідування, збереження ідентичності, ментальності народу, його історичної пам'яті, генофонду тощо [1].

Визначення основоположних засад української національної ідеї диктує внесення відповідних **змін не лише на рівні міжнародних взаємин, а і в нормативно-правову базу України, у стратегію національної безпеки України**. Хоча при розробці нової **Конституції України** майже кожен Президент намагається прийняти її під себе, але введена будімо демократична норма, що «жодна ідеологія не може називатися державою як **обов'язкова**», не тільки не суголосна з попереднім записом «суспільне життя в Україні ґрунтується на засадах політичної, економічної та ідеологічної багатоманітності», але і перманентно передається від одного варіанту Основного Закону держави до іншого. Ці розмиті недоречності призвели до того, що Україна досі не тільки не має ідеологічного духовно-інтелектуального супроводу свого державотворення і становлення нації, а й девальвовані проблеми актуалізації національної ідеї як стратегіми суспільного поступу, пошуку позитивного їх історичного тлумачення, наукових досліджень перспектив розвитку в інформаційно-просторовій, інноваційній моделі розбудови національної держави за умов одвічних загроз її суверенітету з боку Москви, втручання у внутрішні справи України, в євро-інтеграційні її наміри тощо. Фактично в Україні не тільки немає ідеологічного супроводу державотворчих процесів, ідеологічних партій, а навіть окремі члени парламентських фракцій, **парадокс (!)**, — виступають на боці терористів, сепаратистів та інших антиукраїнських елементів.

Це все ставить на порядок денний нагальну потребу: опрацювати систему ідеологічного забезпечення державотворення в Україні, аби, нарешті, закрити **спекулювання** політиканами запитаннями: **ідеологічний плюралізм чи монізм, соборність чи федеративність, президентсько-парламентська республіка чи навпаки, пропорційна чи мажоритарна виборча система, нарешті, Україна — українська чи ні?** Адже вийшло так, що в Україні ні того, ні іншого немає: обікчись на чужинській монополії тоталітарних ідеологій, зокрема комуністичній, ми боїмося доторкнутися думкою до своєї, розмаїття її сучасного ідеологічного дизайну. Можна зрозуміти німців, які заборонили не тільки нацистську ідеологію, а й, настрашені гітлерівськими маніпуляціями з проведенням загальнонаціональних референдумів, не послуговуються ними у післявоєнній Німеччині. Однак, причому тут Україна?! Нарешті, здається, ми зрозуміли, що європейськість — це наш природний стан, а євроінтеграція — це безвізове спілкування з більш демократичним, економічно і технічно модернізованим, екологічно благополучним, менше корумпованим, а тому, звісно, багатшим середовищем і світом. Зближення з ними активізує залучення зовнішніх інвестицій, прискорить перехід до 6-го технологічного кладу економіки, розширить ринки збуту, наблизить до культурних здобутків людства та обміну знаннями, прогресивним досвідом сусідів, які не воюють ні проти України, ні її українськості.

Таким чином, **йдеться про УНІ як концептуальну доктрину і стратегічну програму розвитку сучасної демократичної та вільної України, її суверенне право вибирати вектор інтеграції, національних, європейських і загальнолюдських цінностей, за які віддали життя герої не однієї Небесної Сотні.** Наші північні сусіди не мають ніякого права вчити нас толерантності, диктувати ідеї щодо зміни державного устрою, збереження українськості, усвідомлення власної національної ідентичності, гідності, творення духовно-культурних сенсів. Адже самі мають безпосереднє відношення до формування тоталітарних імперсько-більшовицьких ідеологій творення т. зв. «нової радянської людини», побудови світлого «комуністичного майбутнього», що призвели до нечуваних в мирний час людських жертв і трагедій; до лицемірної більшовицької ідеології

«дружби народів», а насправді — імперського інструментарію зросійщення. І нині на очах всього світу, який знову намагаються обдурити «альтруїстичним» бажанням відновити історичну справедливість, насправді помагають сепаратистам, не гребують постімперською облудливою ідеєю «обустройства России», побудови «русского мира» не тільки як механізмом «принуждення к миру» братів православних — ближніх сусідів українців, непокірних грузинів, самостійників молдаван тощо, а і як робочим інструментарієм поділу світу на мусульманський, для нацькування шиїтів на сунітів (і навпаки) в Іраку, Сирії, розпалювання арабів проти євреїв, побудови світової ісламської держави тощо.

На наш погляд, основна мета сучасних складових УНІ — це соборно-сконсолідована нація як повноцінне, самодостатнє соціально-економічне, етнокультурне, політико-правове, філософсько-історичне середовище в системі національного інформаційного простору, який не інгібує (гнітить), не розмиває тотожність народу; в ньому повнокровно функціонує традиційна система передачі знань від покоління до покоління, а, значить виховується національно свідомо, цілісна людина і квітальна спільнота. Тобто спільнота, об'єднана національною ідеєю, самоідентифікована і здатна гармонійно відроджуватися завдяки цій ідеї як синтезу державницьких, духовно-моральних та інших цінностей, зеленої ідеології, соціогуманістичній політиці, які підживлюють це середовище, розширяючи його до масштабу всеукраїнського чи навіть світового простору. На жаль, Україна постійно відчувала, а нині в зв'язку з агресивними діями Росії вкрай трагічно загострилися загрози українськості. За таких обставин логічно говорити про **знеособлення людини і знедержавлення нації** у спосіб пригнічення, уповільнення, а відтак припинення їх духовно-інформаційної мобільності як доміанти **соціального руху** інформації (знань, досвіду), як фактора самодостатності та конкурентоздатності нації, захисту сприятливого для її розвитку середовища, захисту та збереження національної ідентичності в умовах загроз глобалізаційного зодноріднення, яке в Україні має подвійну природу — залишково-імперську та невідворотно-цивілізаційну.

Для підвищення **імунітету** (опірності) асиміляційним впливам нами запропонована концепція під-

вищення **духовно-інформаційної мобільності (ДІМ)** людини і нації. Соціанта ДІМ нації відображає перманентний, природний і вільний соціальний рух інформації для продовження духовно-інтелектуального життя народу, збільшення щільності його суспільного організму асиміляційним зовнішнім проникненням. Цей рух здійснюється людиною (громадою, суспільством) шляхом традиційного її передавання «по вертикалі» (від покоління до покоління) як нематеріальний трансферт, водночас творчого генерування **нових** знань «по горизонталі», здобутих на рівні одного покоління (чи особистості). Якщо в першому випадку домінуюча роль належить сім'ї, школі, вишам, то в другому — науці, проектно-конструкторським організаціям, інноваційній, творчо-пошуковій активності і раціоналізаторськo-винахідницькій діяльності. Прогрес відбувався з врахуванням двох основоположних складових (традицій і новацій), оптимальне поєднання і гармонізація яких забезпечує тяглість (спадковість) і модерність (інноваційність) поступу. Не приховуємо, що в Україні одна з найбільших національних меншин споконвічно претендує на простір (економічний, мовний, інформаційний, культурологічний тощо) корінних народів — українського, кримськотатарського. Маску «старого брата» скинуто, Росія, ставши ворогом України № 1, веде неприкриту братовбивчу війну. Ми, українці, — вільні люди на своїй землі відстоюємо своє право на свободу. У цьому основа нашої національної ідеї і домінуюча архетипу українця!

З огляду на це, серйозної уваги потребує третій **(по діагоналі)** вектор розвитку як **рівнодійний**, власне, складений з урахуванням сили (дії, чину) двох перших напрямків (вертикального і горизонтального), формує комфортні умови для всебічного розвитку народу, себто **середовищеспроможність** нації як її **соборну здатність** вирватися на передові позиції науково-технічного, економічного, а відтак — цивілізаційного прогресу, захистити себе, зберігши вітчизняний, ексклюзивний доробок багатьох поколінь корінного народу для себе та світової культурної мозаїки. Розмита національна ідентичність применшує **середовищеспроможність** народу, яку вже віддавна за кордоном вивчає стосовно екології нова галузь науки — середовищезнавство (інвайронментологія). Адже є показники конкурентоспроможності вітчизняної

економіки, її товарів, є індикатори платоспроможності населення, пропонується вивчати середовище як екологічний чинник. Але Україну чомусь зовсім не турбують суспільні — духовно-інтелектуальні, інформаційно-мовні, релігійні та інші **критерії** середовищеспроможності нації щодо відродження (передавання, виховання, збереження) **автентичних** якостей її співгромадян, головне, воєнного **захисту** — національної безпеки, боєздатності власної армії, цивільної оборони тощо. Багато говорилося про економічний спад, але не турбував розвал армії, втрата спроможності захисту українськості, духовних цінностей.

Обороздатність країни — інтеграційний індикатор, доленосний для суверенного розвитку народу. Адже відображає здатність громади (соціуму) бути **націє-творчим** середовищем (простором, джерелом, тлом) не лише в економічному, технологічному, екологічному плані, а й в духовно-інтелектуальному, мовно-інформаційному, етнічно-культурному, демографічно-ментальному, політично-патріотичному, військово-захисному аспектах відтворення (чи відродження після колоніальної денационалізації) людини, її сім'ї, систем освіти, науки, релігії, історичної пам'яті і таке інше. Ми знову ослабили увагу до захисту Батьківщини, до війська, будімо, як безбаченки, забули: хто не турбується про свою армію — годує чужу. Тут потрібно як дбати про свої збройні сили, так й духовно-інтелектуальний розвиток спільноти взагалі. Треба не лише свого не цуратися, його захищати, а щоб бачити далі, обов'язково слід опертися на плечі гігантів передової вітчизняної та світової думки. Пам'ятаймо, що не лише зброєю виграють війни, не тільки силою насилля. Силою правди, знань та інтелекту збережемо і захистимо національну ідентичність, відрубність своєї культури, врешті не будемо слухати брехливу пропаганду щодо спільності ген з твоїм насильником.

У процесах самостановлення соборної людини і формування націоцентричного соціуму важливу роль відіграватимуть гармонія розбудови вітчизняної економіки, використання для цього економічних і неекономічних факторів, з одного боку, та проведення регіональної політики на платформі національної ідеї як стратегіми розвитку України у цілому, — з іншого. Використання аксіологічного підходу до пошуку неекономічних чинників

підвищення ефективності економіки та розбудови національної держави допоможе не тільки виділити такий вагомий об'єднуючий націю чинник як УНІ, а показати, що немає чистої економіки, як немає рафінованих економічних факторів її ефективності, а є система національних і загальнолюдських вартостей, є ядро і провід народу, від орієнтацій яких великою мірою залежить регіональна і загальнодержавна політика, її патріотичність і націоцентричність. Дераднізацію соціуму, збільшення децентралізації податків, підвищення ролі місцевого самоврядування — це, як і багато іншого регіонально-маргінального, можна досягнути, установивши лише головні стратегічні детермінанти взаємозв'язку і взаємозалежності національної економіки та регіональної політики. По-перше, **стратегізація регіональної** політики має бути доцентровою, державотворчою, а, отже, — **національною** за суттю. По-друге, така сутність буде притаманною гаслу «сильні регіони — сильна держава», яким регіонали Януковича по-фарисейськи прикривалися, тоді і лише тоді, коли чітко йтиметься про **українську** державу. Вона може бути такою, звісно, за **однієї** умови — регіони сильні не відцентровим чи федеративним налаштуванням прокремлівських олігархів, які, виголошуючи будітмо патріотичні лозунги та почувуючись незалежними від Києва місцевими феодалами, на ділі проводили в життя антиукраїнську політику. Однак, тільки давалася ознака суб'єктності України, вони її разом з Росією вбивали і вбивають. Якщо українізація чи коренізація регіонів налякали одного диктатора на початку минулого ХХ-го сторіччя, він організував геноцидний Голодомор і репресії, то можливість їх проведення після Революції Гідності — перестрашили інших, і вони спричинили анексію та кровопролиття на початку ХХІ-го.

Отже, незважаючи на війну із зовнішнім і внутрішнім ворогом, потреби фронту і проведення економічних реформ, не відкидаймо комплексні дослідження теоретико-методологічної **основи** формування в Україні нової політики, яка б ґрунтувалася на універсальності соціогуманістичної парадигми **паритетного захисту індивідуальних прав людини і колективних прав нації**; водночас не виносила б на маргінес ні історію, ні подвижників УНІ, ні її сучасну реалізацію як споконвічну мрію корінного народу, що дав назву національній державі в цен-

трі Європи. Прикро, що і в 3-тньому тисячолітті українці вмирають за право вільно жити на своїй Батьківщині, за національну ідею як програму (стратегему) суверенних дій. Окрім непоправних жертв людських життів, є втрати культурно-інтелектуальних, духовно-інформаційних цінностей, що мають екзистенційне значення для всього цивілізованого світу. І світ повинен, нарешті, прийнятися тим, що Ідея державотворення в Україні будується не на «обустрійстві» імперії за рахунок анексії чужих земель, а на **гармонії** соціогуманістичної парадигми **буття** кожної **людини**, її **нації**, що дозволяє їм самоусвідомити і стати реальними господарями на своїй землі та співжити зі всім вільним світом. Останні парламентські вибори свідчать, що свідомий вибір нації її європейського майбутнього поборов півсвідоме імперське минуле, як і раніше, нарешті, остаточно здолав роздвоєність в головах і слабкість в розтягнутих у різні боки ногах керівництва країни. Але є речі, які не під силу одній нації. Людство має не тільки констатувати, що кожний народ достойний свого уряду, а й морально допомогти потолоченим націям з нових соціогуманістичних позицій бінарного захисту людини і нації. Людство, як третя сторона, має їм відповісти на насущні питання: чи кожна держава гідна людства, чому в 3-му тисячолітті світ мириться з ідеологію чу-чхе, з анексією колишнім кагебістом чужих територій, врешті, надає агресорові право вето на рішення Ради Безпеки ООН вивести війська із загарбаних земель?

І насамкінець. Нами ще в 2011 році був проведений круглий стіл «**Українська національна ідея як духовно-інтелектуальний код соборності народу: етнічний, інтеграційний та цивілізаційний вектори**», присвячений 20-річчю Незалежності України. Його матеріали були широко розповсюджені, але вони чинному уряду, вочевидь, видалися у такому **форматі** — не актуальними. Нині, на наш погляд, доцільно провести аналогічний захід із залученням вчених, авторитетних небайдужих людей, яким є що сказати з названої проблематики. Спочатку організувати обговорення, інтерактивні діалоги за допомогою аудіовізуальних засобів у всеукраїнському масштабі, а відтак — організувати відповідні парламентські слухання у Верховній Раді, прийняти Закон «Про соціогуманістичні за-

сади ідеології духовно-інтелектуальне забезпечення державотворення в Україні». Головне, навчитися працювати на **випередження**, не дати реалізувати постімперські ідеї російських політиканів і українських сепаратистів федералізувати та декомпозиціонувати Україну, тобто розшматувати її за ворожими лекалами, а відтак — окупувати по за ново відбудованій Берлінській стіні. Трагічність такого поділу — важко передбачити: вона матиме не лише український, а і світовий вимір. Трагедія обчислюватиметься не Небесними Сотнями, а Мільйонами невинно убієнних. І багато залежить від нас, сучасників: чи поставимо Ідею, Слово там, де їм належить бути — Спочатку?!

1. *Вовканич Степан*. Українська національна ідея та еліта в духовно-інтелектуальному забезпеченні державотворення / Степан Вовканич. — Львів : ІРД НАН України, 2014. — 498 с.
2. *Пасічник В.П.* Ідеологічні засади національної безпеки України в умовах російської агресії / В.П. Пасічник, І.В. Пілат // Регіональна економіка. — № 3. — 2014. — С. 261—263.
3. Українська Національна Ідея як духовно-інтелектуальний код соборності народу: етнічний, інтеграційний та цивілізаційний вектори. Матеріали круглого столу / за ред. професора В.С. Кравціва. — Львів : ІРД НАН України, 2011. — 62 с.

Stepan Vovkanych

ON UKRAINIAN NATIONAL IDEA AS A COMPONENT OF STRATEGIC APPROACH TO FORMATION OF IDEOLOGICAL BASES IN STATE-BUILDING POLICY

On the basis of analytic studies as for the threats to the processes of state building in Ukraine and preservation of its national identity it has been suggested the introduction and usage of national components of the Ukrainian idea to the level of socio-economic stratagem of power, systems of its national safety and collective euroatlantic defence.

Keyword: Ukrainian national idea, ideological base, stratagem of development, national identity, Ukrainian worldview, information war.

Степан Вовканыч

СТРАТЕГИЗАЦИЯ УКРАИНСКОЙ НАЦИОНАЛЬНОЙ ИДЕИ В ФОРМИРОВАНИИ ИДЕОЛОГИЧЕСКИХ ОСНОВ ГОСУДАРСТВЕННОГО СТРОИТЕЛЬСТВА

На основании анализа угроз процессам государственного строительства в Украине и сохранения её национальной идентичности впервые предлагается ввести составляющие украинской идеи в ранг стратегем социально-экономического развития державы, систем её национальной безопасности и коллективной евроатлантической защиты.

Ключевые слова: украинская национальная идея (УНИ), идеологические основы, стратегема развития, национальная идентичность, украинскость, информационная война.